

Præstø Lokalhistorie

Robert Baden-Powell

Præstø Lokalhistorisk Arkiv & Lokalhistorisk Forening
for Præstø

17. årgang—Nr. 4—december 2007

Indhold

Forord	s. 3
Introduktion af Elsie Björklund	s. 4
Mogens Dambæks erindringer	s. 8
Kildediskussion af Elsie Björklund	s. 13
Så starter vi igen af Frits Fabricius	s. 14
Præstø anno 1953 af Elsie Björklund	s. 18
Turen til Geocenter Møn	s. 21
Arrangementer	s. 22
Bestyrelser	s. 23
For- og bagsidefoto: Robert Baden-Powell og kort over Gjøngelejren 1953 på Iskældermarken på Nysø.	

Udgiver:

**Præstø Lokalhistoriske Arkiv,
Præstø Lokalhistorisk Forening**

Redaktion:

**Ove Rye Jørgensen (ansv.)
Elsie Björklund
Hans Chr. Thomsen (ansv.)
Lis Rathsach**

Præstø Lokalhistorie udkommer 4 gange årligt.
Medlemskab af Lokalhistorisk Forening koster årligt 100 kr.
Indmeldelse kan ske hos Knud Holm Nielsen, Tlf.: 5599 1895
Havnevej 12, 4720 Præstø. E-mail: knuboholm@yahoo.dk.
Tryk: Nordfalster Bogtrykkeri

Arkivets åbningstider: Mandag kl.17—19 og 1. lørdag i måneden kl.10—13
Lindevej 45, 4720 Præstø Tlf.: 5536 3109, E-mail: lokalarkiv@praesto.dk

Forord

I år er det 100 år siden, at Robert Baden-Powell skabte spejderbevægelsen med lejren på Brownsea Island i Den Engelske Kanal. Bevægelsens ideer vandt genklang i samtiden og blev hurtigt udbredt over hele verden.

I anledning af 100-året bringer bladet uddrag af erindringer om spejderlivet i Præstø. Mogens Dambæk har skrevet om den første drengespejdertrop i Præstø i 1920-erne. Han var født i Præstø og uddannet jurist. Han overtog senere sin fars advokatvirksomhed i Præstø. Erindringerne skrev han i 1988 og 1991 og overlod dem til Præstø Lokalhistoriske Arkiv.

Inspireret af jubilæet har Frits Fabricius skrevet om sin egen spejdertid i 1930-erne. Frits Fabricius voksede op på Nysø, hvor faderen var forpagter. Som voksen drev han gården Nygård, var flotillechef i Marinehjemmeværnet og senere aktiv i Lokalhistorisk Arkiv.

Elsie Björklund indrammer disse erindringer med en orientering om spejderbevægelsens begyndelse og med historier fra arkivet om spejderne i Præstø..

Lejren på Brownsea Island i 1907

Introduktion

Elsie Björklund

Som spejderbevægelsens fødselsdag regnes lejren på Brownsea Island i august 1907, men meget var naturligvis gået forud. Hovedkraften bag bevægelsen var Robert Baden-Powell (kaldet B.P.), manden, som man har kaldt manden med de to liv.

Han fødtes i London 1857, fik en uddannelse i militæret og gjorde tjeneste mange steder i det britiske imperium.

Han blev berømt og beundret for sin indsats i Boerkrigen i Sydafrika ved

forsvaret af Mafeking i Sydafrika under en fem måneder lang belejring.

Efter krigen blev hans opgave at uddanne soldater til det ridende sydafrikanske politi. Hertil skrev han bl.a.

”Aids to Scouting”, en militær vejledning i recognosering mm.

Helten fra Mafeking fik mange breve fra begejstrede drenge, som havde læst

Tegning fra spejderbevægelsens første Jamborée 1920 i London

bogen og brugt den i deres leg og friluftsliv, ja nogle pædagoger havde også set mulighederne i denne bog. Inspireret heraf skrev han en ny udgave, som kom til at hedde ”Scouting for Boys”.

Learning by doing

Det er vel svært helt at forstå, hvilken indflydelse disse bøger fik, men vi kan måske sammenligne det med den begejstring, hvormed den nyligt udkomne bog om ”Harry Potter” bog er modtaget. Hvor populært det er blevet med rollespil og andet, der appellerer til fantasien.

Urbaniseringen og ”opfindelsen” af barndom og ungdom gjorde vel også, at der var grobund for at drenge kunne organiseres eller organisere sig i grupper. Nogle kirkesamfund havde på dette tidspunkt oprettet ”Boys Brigades”, som dog, i modsætning til B.P.s ideer var helt igennem styret af voksne.

Det var nemlig hans tanke, at drengene skulle organiseres i patruljer ledet af en af deres egne. Han indførte allerede på dette tidlige tidspunkt ”Learning by doing”, som i vore dage er en accepteret læreform. I erkendelse af, at drenge

i en hvis alder er optaget af eventyr og helte, indførtes elementer fra indianerhistorier, ridderromaner og Kiplings ”Junglebogen” i arbejdsstoffet. Han udarbejdede desuden det etiske grundlag i form af spejderlov og spejderløfte, som er grundlaget for alle spejdere til vore dage.

Lejren på Brownsea Island, hvor B.P. ville afprøve sine teorier, blev en succes. Idéen greb om sig, B.P. opsigde sin stilling i militæret for helt at hellige sig sit andet liv, opbygningen og organiseringen af den bevægelse, som blev så omfattende, at han to år efter kunne samle mange tusinde spejdere i Crystal Palace og kort tid efter blev kåret som Chief Scout of the World, Verdensspejderchef. B.P. døde i Kenya 1941.

En utrolig gennemslagskraft

Det er forbløffende at læse om, hvor hurtigt ideen om spejderne vandt frem. I 1910, på Gammel Hellerup Gymnasium, fortalte en lærer om ”Scouting for Boys”, bogen som han var stødt på i England. Allerede dagen efter mødte flere elever op på rektors kontor for at spørge, om han ikke ville være med til at danne en spejderpatrulje. Han, rektor

Hartvig Møller, kom til at yde en stor indsats for opbygningen af spejderbevægelsen i Danmark, som spejderchef indtil 1924. I det hele taget er det forbavsende, at så mange voksne, som i sagens natur ikke kunne have noget større kendskab til spejderbevægelsen, gik forrest i pionerarbejdet.

Dette var starten på spejderbevægelsen i Danmark; i løbet af ganske få år var der troppe overalt, som efterhånden

blev organiseret i ”Det Danske Spejderkorps” (de gule spejdere), ”Det Danske Pigespejderkorps” (De blå spejdere), KFUM-spejdere (de grønne drengespejdere) og KFUK-spejdere (de grønne pigespejdere). De to sidste organiseret fra KFUM- og KFUK-bevægelsen med en kristen forkyndelse som en del af grundlaget. Desuden er der Danske Baptisters Spejderkorps og Dansk Spejderkorps Sydslesvig. I 1973 gik ”De Gule Drengene” og ”De Blå Piger” sammen og dannede i ”Det Danske Spejderkorps” (med blå uniformer).

I 1920 afholdtes den første Jamboree, en stor lejr med deltagelse

af spejdere fra hele verden. Den fandt sted i Olympia-hall i London, med opvisninger i spejderfærdigheder og udstillinger. Den næste Jamboree blev afholdt i Danmark for 5000 spejdere, på Ermelundssletten ved København. Det var en vældig opgave for den nye, danske organisation, men den blev klarret med succes. Alle spejderne boede i

telte (det blev normen herefter) og det blev en stor oplevelse for alle, ikke mindst da både kongeparret og Baden-Powell med sin hustru Olave Baden-Powell (nu verdenspigespjederchef) besøgte lejren.

Jamboreer afholdes stadig, den sidste i 2007 i England, den næste skal finde sted i Sverige i 2011.

Fra Jamboreen på Ermelundssletten 1924 . På fotoet til venstre Chr. X og B.P. Nederst B.P. blandt opstillede spejdere

Mogens Dambæk fortæller

Jeg vil prøve i det følgende at tegne et billede af Troppen og dens korte liv, og måske tegne et tidsbillede af Præstø og et lille stykke kulturhistorie fra begyndelsen af tyverne.

Efter afslutningen af 1. verdenskrig, som vi 10-12-14-årige drenge havde fulgt med glødende interesse, opstod der et underligt tomrum, hvor vi savnede noget at samle os om og begejstres for. Udover juniorfodbold i ”Dalen” i Præstø, hvor alt udendørs liv var samlet, og svømning fra Søbadeanstalten, var der ingen adspredelser for børn og unge.

Jeg mener, at det var Eyvind Suhr Henriksen, søn af Købmand Suhr Henriksen, Vesterbro, der var igangsætter og organisator med dannelsen af en spejdertrup i Præstø. Han havde forbindelse med forvalter Olsen, Nysø Gods, en stor, flot og myndig mand med en uplettet moral og gammel spejder i Tåstrup. Ved Eyvinds agitation lykkedes det at finde tilstrækkeligt mange drenge til at stifte en trop i efteråret 1920. Det

var en tilfældighed, at det blev en KFUM-spejdertrup, men forvalter Olsen kom fra en sådan trup i Tåstrup og bestemte for os. Ingen af os eller ganske få var engageret i retning af KFUM. Det er mig umuligt at huske, hvor og hvorledes truppen blev stiftet, og hvor den holdt til i den første tid, kun at vi fik de grønne uniformer fra Carl Lønberg i KFUM-bygningen i Gothersgade i København. Først i løbet af efteråret 1920 lagde Indre Mission sin klamme hånd om os, personificeret ved glarmester Nielsen, Adelgade. Glarmesteren var en herligt udseende lille mand med stort cyklestyrskæg og altid i Paletotfrakke og sort kasket. Han er det mest hellige menneske, jeg har truffet og han blev truppens både gode og onde ånd gennem hele dens tid.

Indremission

Vi blev indlogeret i Missionshuset på Vesterbro, hvor vi fik mødested og mødelokale og gennem tiden indtog

oceaner af kaffe med hjemmebagt kringle, medens Den Herre Zebaot så ned på os med sine skriftsteder fra bjælkerne i loftet, vekslende med gode lange salmer. Vi tog også spejderprøver for en stor del her og spillede kimsspil. Senere flyttede vi til et lille baglokale i den daværende indremissionærs ejendom i ”Bryggergården” i Adelgade. Han var også en hellig og hjertensgod mand, men alligevel myrdede de vor trop, fordi vor udmærkede, sidste tropsfører, pastor Madsen havde syndet dybt ved at danse med lærer Laurid-

sens datter, Ellen, en meget yndig pige, ved et offentligt bal på Frederiksminde.

Raske drenge

I øvrigt blev vi tilknyttet Gymnasietruppen ved Haslev Gymnasium, som vi i hele truppens tid havde et glimrende og ret tæt samarbejde med. Det var raske og vakse drenge fra gymnasiet og ikke hængehoveder, med en fører, som alle elskede højt: pastor og latinlærer ved gymnasiet, Engsig Karup. Han var Indre Mission, som sikkert alle

lærere, men virkelig frisk og en elskelig leder. Hvor har vi drenge kørt til Haslev tidlige søndag morgener til store krigsprægede ”Øvelser”, gennem store terræner, hvor Sparresholm, Denderup Vænge, Hæsede skov med Villa Galina, Vester Egede spillede en stor rolle.

Hvor har vi om aftenerne i buldrende mørke kørt hjem ad Hovedvej 2 med ringe eller ingen lygteføring. Utroligt, at vi alle slap levende fra det. Men Hovedvej 2 var jo ikke, hvad den er nu. I Rønnede f.eks. lå kun den smukke gamle kro og posthuset og enkelte spredte gårde.

Emil Nielsen—senere divisionschef

Førerproblemer

Hvem var nu førere og med i troppen i starten?

Tropsfører forvalter Olsen, Nysø, som var en solid og beundret fører, slet ikke præget af Indre Mission. Desværre rejste han efter ca. et år, og vi kom allerede da ud i den kalamitet, som rammer næsten alle spejder truppe: manglen på gode førere.

Tropsassistenter var Schmidt, lærling hos isenkræmmer L. V. Nielsen, og Graae, lærling hos Anton Petersen. En stor ære at være det.

De var to unge mennesker som de fleste unge, der lever livet. De havde absolut intet forhold til KFUM, og jeg anså dem for moralsk blakkede. Det gjorde et dybt indtryk på os drenge, at det ”saftevand”, de havde i deres feltflasker på øvelser, var portvin, hvor de så ellers havde det fra. Efter mange kilder skulle den handel, der foregik mellem lærlinge fra de store forretninger i Præstø, være af stort format. Det er den uvægerlige følge af, at de var lønnet ussel eller ikke lønnet. Hos Anton Petersen skulle fine folks børn betale for at være lærling.

Udbrud fra gruppen

Det var engang i 1921, at de to tropsassistenter brød ud af truppen sammen med nogle af drengene og dannede en gul trop, som vi lå i stadig konkurrence med i al vor tid. Det var vel dels, fordi de ikke kunne udholde den hellige tone i vor trup, dels som følge af de elendige førerforhold, vi havde. Mon ikke kom-

mis Dolberg hos Anton Petersen blev tropsassistent og kommunekasserer Anton Hansen tropsfører.

”Vi færdedes mange steder i Sydsjællands skove, dog altid med tilladelse af rette vedkommende. Det sted, der betød mest for os, var Nebbeskoven (Næbskoven) og Brændepladsen, der dengang var en fin lille højslette, hvor vi holdt et utal af konkurrencer og

KFUM-spejdertroppen fra Præstø ca. 1923. Bagerste række/fra venstre nr. 4 er Emil Nielsen, der senere blev divisionschef. Nr. 2 fra højre/ bagerst er Mogens Dambæk

øvelser, og her skal mindes skovrider Jørgensen, Revsvænge, der altid var os en god mand med tilladelser til at huse-re i skovene. Jagtinteresserne må ikke have været så store dengang.

Den hellige, sleske, selvgode og dømmende fims, der lå over truppen; denne sondring mellem de frelste og de for-

tabte var mig afskyelig, og jeg har altid følt lede ved at være i nærheden af dem senere i livet. På et enkelt punkt har den gode glarmester Nielsen forfulgt mig hele livet på en festlig og humorfyldt måde:

I de dramatiske dage i oktober, november 1923, hvor vor tropsfører pastor Madsen havde trådt dansen med Ellen Lauridsen på gymnastikforeningens bal, var han og jeg inde i glarmesterens butik for at prøve forlig i anledning af

pastorens syndige liv, inden dødsdommen faldt. Men glarmesteren blev ved med at affærdige os med ordene: ”Det er synd, hr. pastor”.

Denne passus har forfulgt mig og min familie hele livet igennem. Mange spændte eller absurde situationer i tidens løb kunne man altid supplere med

ordene:
Det er synd, hr. Pastor.
Kunde også suppleres med fru pastor.

To unge KFUM-spejdere af i dag

Kildediskussion

Elsie björklund

Mogens Dambæk uddannede sig til jurist, slog sig ned i Præstø, hvor han videreførte sin fars advokatfirma.

Erindringer, nedskrevet mange år efter begivenhederne, kan sommetider være blevet ændret i hukommelsen. En episode, som Mo-

gens Dambæk har følt var meget vigtig, afskedigelsen af pastor Madsen, er imidlertid beskrevet af en anden samtidig, hjælpepræst og

lærer Aage Lambert Jensen, som dog først kom til Præstø i 1928. Han har i en lille beretning om sin tid i Præstø: ”Ny mand i lille by”, fortalt om episoden, som må være bleven ham fortalt, at pastor Aage Madsen var blevet leder af KFUM-spejderne. Det konservative borgerskab så med undren deres unge præst i grønne, korte, knæfri benklæder,

noget enhver i dag (skrevet 1978) vil finde naturligt. Ved en festlig sammenkomst på Hotel Frederiksminde bød den aldrende og eksentriske og altid velmenende fru sagfører Bang Aage Madsen op til dans.

Frederiksminde — stedet for den famøse dans

mange historier, senere blev husket som den famøse dansepartner. Resultatet var som ovenfor beskrevet, at pastor Madsen blev afsat som spejderleder, og spejderarbejdet lå stille et par år.

Mon ikke Mogens Dambæk, som var til stede, er det bedste vidne? Men det er nærliggende, at Misse Bang, om hvem der er

Så starter vi igen...

Frits Fabrisius

I 1936 kom en ny lærer til Præstø. Det var nu afdøde Harry Hansen, som lige var gået af som divisionschef og som gennem årene havde været involveret i spejderarbejdet. Harry Hansen havde tidligere været lærer i Bårse og Lundby. På samme tid var vi ca. 4-5 drenge, der var meget opsat på at få spejdertroppen startet igen, den var nemlig gået ind ca. 1-2 år tidligere. Det var så naturligt for os at spørge Harry, om han ikke ville hjælpe os i gang med troppen på ny, så "Gøngerne" i Præstø atter kunne virke sammen med de øvrige troppe i divisionen. Harry indvilligede heldigvis, og vi fik hurtigt etableret patruljen "Stifinderne". Vi gik straks i gang med at træne os selv i spejdersportens mange discipliner, og kunne den 11. oktober 1937 pryde os med Det Danske Spejderkorpsmærke.

Senere blev patruljen "Bæverne" oprettet. Materiellet fra troppen var heldigvis intakt hos en tidligere spejder. Dette overtog vi ved Harrys mellemkomst, og hermed var også den side af sagen i orden. Selv totemfiguren var intakt, og

er det for resten stadigvæk, da den nu befinder sig i Sct. Georgs Gildets hytte bag Lindevej.

Harry var en god læremester for os drenge, og vi fik snart de fornødne færdigheder, som en patrulje skal have, de primitive forhold taget i betragtning. Entusiasmen var afgjort stor, f.eks. holdt vi patruljemøder privat, og nogen form for hjælp eller støtte fra andre var der ikke tale om.

Kongeparaden på Rosenborg

Allerede den 24. oktober 1937 var vi på den første langfart, idet vi sammen med tropperne fra Mern og Vordingborg kørte med rutebil til København for at deltage i kongeparaden på Rosenborg i anledning af korpsets 30 års jubilæum. Vi spiste den medbragte mad på hovedbanegården, tog derefter til Grønttorvet, hvorfra vi sammen med 1000 andre spejdere fra det meste af landet marcherede samlet til Rosenborg, selvfølgelig med musik samt trommer.

På Rosenborg ”regerede” spejderchefen Jens Hvass med os, inden Kong Christian d. X kom sammen med Kronprins Frederik og Kronprinsesse Ingrid, som var i pigespejderuniform. Regnen øgede ned skal jeg love for, men det generede ikke, for der var nok, der optog os. Dels Kongefamiliens pas-

sage af den lange allé af faner og tropsstandere, dels musikken og trommerne og ikke mindst følelsen af at være så mange drengspejdere sammen, alle selvfølgelig i korrekt uniform med den hvide fangsnor. Senere fordampede vandet fra tøjet,

hvilket så absolut kunne fornemmes på luften i rutebilen på vej hjem.

Alle vores spejderture

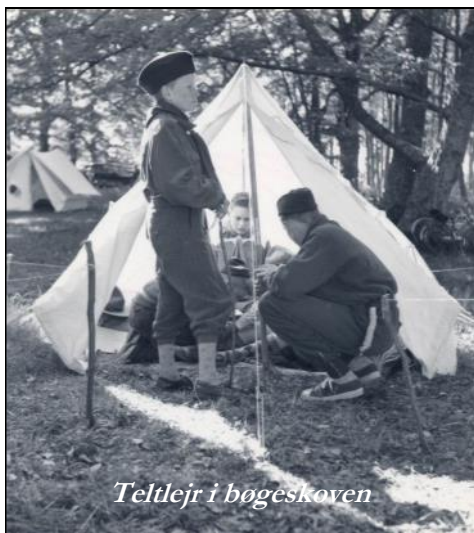
Vort materiel blev brugt meget, skal jeg love for. Vi tilbragte mange weekends i teltene, ja næsten hele året rundt, og her var Himmerigsdalen ved Bække-

skov et yndet sted at tage hen.

En kold påske var vi bl.a. en tur på Mogenstrup Ås. Her overnattede vi dog på et halmloft og var så heldige at blive inviteret på morgenkaffe hos gdr. H.O. Hansen.

Alle i patruljen var således godt rustede til at deltage i divisionsturneringerne,

som blev afholdt hvert år i St. Bededagsferien. I 1938 i Mogenstrup, hvor det var varmt og solrigt, og i 1939 på Gunderup ved Herfølge, hvor det var koldt og blæsende. Begge steder vandt vi en sølvplade (1. pr. i lejrspørt) til vor patruljestander.

På grund af vores fine placeringer mener jeg at kunne erindre, at vi var kvalificeret til at deltage i Jamboreen i Holland, men at vore respektive forældre desværre blev enige om at de ikke ville yde noget tilskud rent pekuniært. Ellers var det ret så vanskeligt at begå sig sammen med de store troppe fra Vordingborg, Næstved og Køge f. eks.

i tovtrækning, og helt galt var det ved januars årlige Sydpolsturneringer (tæveøvelser kaldet), som var et orienteringsløb, hvor man skulle finde frem til ”Sydpolen”.

Jeg mindes endnu, hvordan jeg engang befandt mig under 3 ”drengene” fra

Næstved, der frarøvede mig mit armbind, (så var man nemlig ude), og hvordan deres skægstubbe ligefrem kradsede.

Joh! Også ved disse lejligheder fandt man reserverne frem.

Selvfølgelig var det koldt om vinteren dengang, og

så i korte bukser af lærred; dog var nogle af os flottere ved at være i korte fløjlsbukser, de var ”lidt” lunere. Tænk bare på at sælge juleneg i den mundering og tilmed i sne og frost. Jeg kan huske, at vi brugte min islænder og kanten som trækraft til de mange havreneg. Vi tjente 46 kr., hvilket var mange penge dengang, men havren kostede os jo heller ikke noget.

Da vi blev to patruljer, indvilgede Harry i, at der blev oprettet et tropsråd, vistnok med overlærer Danø som formand. I 1938 havde vi en herlig sommerlejr ved Pomle Rende på Møn. På det tidspunkt havde Harry påtaget sig hvervet som tropsfører. Han blev senere

afløst af Ib Dunweber, politibetjent i Præstø, og dernæst af vor patruljefører i ”Stifinderne” Poul Hansen, senere borgmester i Vallensbæk. Selv startede jeg sammen med Pouls bror,

Knud, en ulveflok i 1938. Den blev ret hurtigt på 16 ulve. Inden jeg i november 1939 forlod Præstø, deltog ulvene i en lejr i Himmerigsdalen samt i en sommerleje på Maderne. Både trop og flok befandt sig på det tidspunkt i bedste velgående.

PRÆSTØ. BØGET SKOV.

Med gamle Ege som Baggrund om de faste græsbevoksede Strandenge har Spejderne fundet en ideel Lejrplads ved en af Jungshoveds Skove.

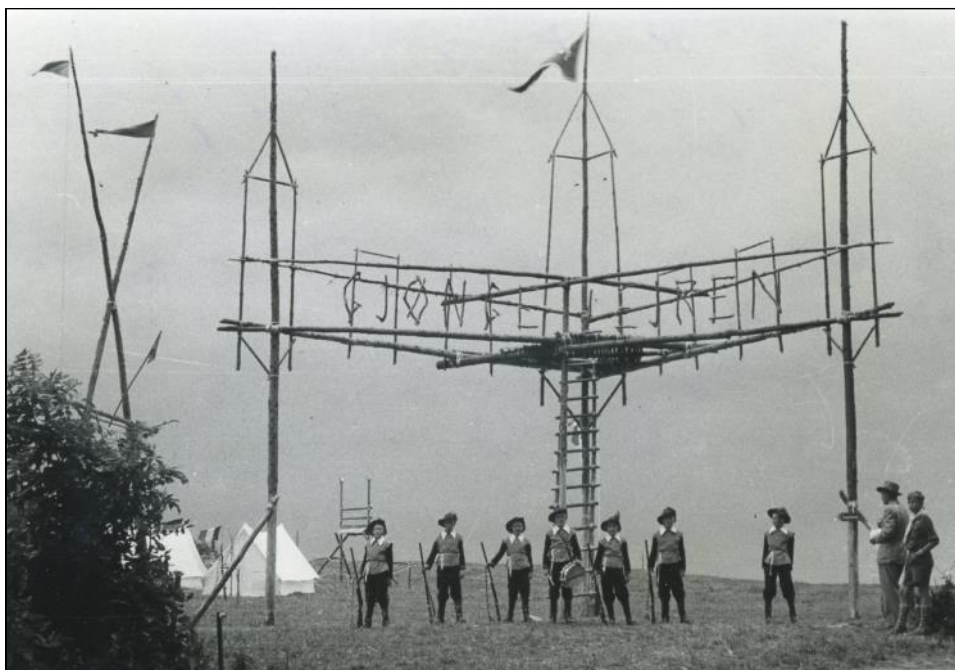

Præstø anno 1953...

Elsie Björklund

I 1953 foregik der utroligt meget i Præstø. Der var de meget berømmede "Pariserfester" og den store "Land- og By-udstilling" på det område, hvor Abildhøjskolen og "Gøngekvarteret" nu ligger. Og det var også året, hvor KFUM-spejderne afholdt "Jamborette" (en lille jamboree) på iskældermarken ved Nysø. Lejren blev kaldt

"Gjøngelejren" og havde over 700 deltagere, flest fra Danmark, men også fra Storbritanien, Tyskland, Sverige og Norge. Lejrchef var divisionschef Emil Nielsen, som Mogens Dambæk omtalte i sin beretning. Lejrens tema var Gjøngerne og svenskerne, indgangsportalen en imponerende konstruktion med navnet i store bogstaver. Som vagt ved

indgangen stod "Gjøngegarden" i deres flotte uniformer.

En scrapbog, som findes i arkivet, indeholder bl.a. alle de lejraviser, kaldet

Snaphanen, som blev udgivet, en avis for hver dag. Af det udførlige program fremgår det, at hver eneste dag bød på aktiviteter: opvisning på stadi-

	<h1>Snaphanen</h1>	
Pris 20 øre		
Nr. 1	Lørdag den 18. juli 1953	Eneste årgang
Lejrchefen byder velkommen til Gjøngelejren 1953		
<p>Da det ikke var mig muligt at stå ved indgangen og byde jer alle velkommen, vil jeg her i „Snaphanen“ byde jer alle et rigtig varmt og kammeratligt velkommen til Gjøngelejren. Fra alle egne af landet er I mødt op, og udenlandske brodrekorps har sendt repræsentanter. Til jer alle sender jeg mine hjerteligste hilsener med ønsket om en god lejr. En god lejr kan staben alene ikke skaffe jer — det må vi alle stå sammen om, og ligesom staben gennem lang tid har haft travlt med sine forberedelser, så ved jeg også, I har forberedt jer på denne lejr, og en af de bedste og nødvendige forberedelser er at bede for lejren, og det ved jeg, at mange har gjort. Og vil du og jeg, ja hele lejren, give hinanden broderhånd, så vil ikke alene lejren, men hele spejderbevægelsen gå mod nye dage.</p> <p>Hjertelig velkommen og Guds velsignelse over os alle.</p> <p style="text-align: right;"><i>Emil.</i></p> <p style="text-align: center;">*</p> <p>It was impossible to me to be at the entrance saying a welcome to all of you, so therefore I here in the „Snaphanen“ will give you the heartiest and friendliest welcome to the „Gjøngecamp“. From</p>	<p>all parts of our country and from foreign countries you have come. To all of you I give the heartiest</p>	<p>welcome wishing you a good camp. A good camp is not a camp. The end page 4.</p>
		

on i spejderfærdigheder, march gennem Præstø, besøg på Nysø og på Rådhuset, og, sikkert vigtigst af alt: Gjøngefejden, en turnering som varede fra tirsdag til onsdag med deltagelse af både Svend Gønge, Ib, Kulsoen, Frederik d. 3. og dronning Sofie Amalie.

Sct. Georgsgildet starter i Præstø

Mogens Dambæk nævnte, at han en kort periode var medlem af Sct. Georgsgildet i Præstø. Præstø-gildet blev startet i 1946 og eksisterer endnu. Sct. Georgsgilderne opstod, da nogle "gamle" spejdere, mænd, som ikke mere var aktive i spejderbevægelsen følte, at der manglede en organisation, hvor de kunne være sammen med andre, der delte spejderbevægelsens etiske grundlag, også i voksenlivet. Deres initiativ førte i 1933 til oprettelsen af Sct. Georgsgilderne i Danmark, en idé, der har bredt sig, så det nu er en verdensomspændende organisation. Gildet i Præstø begyndte under beskedne forhold, men var aktiv i de store arrangementer i 1953, som er omtalt ovenfor. Det var i den forbindelse, at gildet erhvervede den hytte bagved Lin-

devej, som nu er spejdernes og gildets hjemsted. Hytten, som var en del af Land-og By-udstillingen, var egentlig tilbudt Københavns Lærerforening til brug som lejrskole, men foreningen takkede nej. Det lykkedes Præstø-gildet at skaffe penge til at købe den og få hytten opsat på en grund ved åen, stillet til rådighed af Præstø Købstad. Medlemmerne af Sct. Georgsgildet har siden løbende forbedret hytten, og den er nu mødested for ca. 100 børn og unge hver uge.

Der er mange gange sagt dødsdom over spejderbevægelsen, hvis medlems-tal ind imellem er vigende, men på verdensplan er der i 2007, ifølge Internettet, 38 millioner spejdere. I Danmark opgives tallet til 70.000. Mange af de idéer og arbejdsmetoder, som blev introduceret 100 år siden, anvendes nu i mange andre sammenhænge, i skolen og i fritidsklubber. Lejrliv og snobrød er ikke kun forbeholdt spejderne, de være sig gule, grønne eller blå: Men stadig er der altså børn og unge, der mødes hver uge, og stadig er der voksne, der støtter dem med den organisering, der ligger bag.

Turen til Geocentre Møn

Knud Holm Nielsen

Vi var 14 spændte medlemmer, der 5 oktober mødtes ved biblioteket - i strålende efterårssol - og vi var bagefter enige om, at geocentret er helt fantastisk.

Smuk tur derned - flot beliggenhed - området ved klinten er jo kendt af de fleste. Selve museet er selvfølgelig bygget i moderne arkitektur, som falder fint ind i omgivelserne.

Rimelig billetpris, og så det vigtigste: Sjældent har man set et så interessant geologisk - zoologisk/botanisk og endog kunstnerisk museum som her.

Al den moderne teknik som museumsverdenen har, er taget i brug for at få os til at forstå, hvordan årmillioners organisk liv i det lune urhav har kunnet danne den kalk, som udgør vor undergrund, og hvordan senere landhævninger, istider og andre geologiske omvæltninger har skabt den natur, vi kender idag.

Senere menneskelige aktiviteter har så skabt det kulturlandskab, som vi nød både på vejen hjem og overalt i dagligdagen.

Foreningen holder næppe flere ture til centret, så dette er alene for at understrege, at stedet er et besøg værd.

Lokalthistoriske Arrangementer

Torsdag d. 17.januar kl.19. 30 Landsbyen der flyttede. Foredrag af Jens Beck om Tappernøje, der flyttede op til hovedvejen. Det er i Bernhard

Torsdag d. 6.marts kl.19. 30 Generalforsamling i Bernhard. Efterfølgende skal vi høre om vandmøllerne omkring Præstø. Det er tænkt som et oplæg til vores forssommertur i egne biler engang i maj.

Så har vi lyst til at genoptage vore aftenvandring i landsbyerne i Præstø gamle kommune. Vi vil lægge ud med en landsbyvandring i Stavreby **en aften i juni**.

NB: Vi beder jer om straks at sætte X ved datoerne i jeres kalender, det er for dyrt for os at sende ”huskebreve” ud.

På bestyrelsens vegne

Dorthe Worsøe

Gammelt egetræ ved Nysø

Præstø Lokalhistoriske Arkiv

Fmd. Lis Rathsach, Hjørnehusvej 21, 4720 Præsto.
Tlf.: 5599 2626,
E-mail: lis.rathsach@c.dk

Arkivleder Bent U. Mortensen,
Spurvevej 9, 4720 Præsto.
Tlf. 5599 1755, E-mail: beum@dbmail.dk

Styrelsesmedl. Elsie Björklund,
Ellerodvej 44, Ørslev, 4760 Vordingborg
Tlf. 5598 5068.
E-mail: troldbj@mail.tele.dk

Styrelsesmedl. Ove Rye Jørgensen, Ugledigevej 19,
4720 Præsto. Tlf. 5599 6016. E-mail:
overve@post.tele.dk

Styrelsesmedl. Sanne Bolvig Larsen, Egelyvej 3A,
4720 Præsto. Tlf. 5599 3068.
E-mail: bolvig@larsen.mail.dk

Styrelsesmedl. Knud Skovbæk,
Nihøjvej 8, 4720 Præsto. Tlf. 5599 6142
E-mail: knud.skovbaek@digitele.dk.

**Styrelsesmedl. (For Lokalhistorisk Forening) Ole
E. Hansen**, Ved Gadekæret 2, Skibinge. 4720 Præsto
Tlf. 5599 1464

Styrelsesmedl. Hans Chr. Thomsen, Egestræde 3,
Skibinge. 4720 Præsto Tlf.: 5599 1494. E-mail: hct-
ka@mail.dk

Styrelsesmedl. Børge Olsen, Antonievej 2A. 4720
Præsto. Tlf.: 55999386. E-mail: ebolsen@mail.dk

Lokalhistorisk Forening for Præstø

Fmd. Dorte Worsøe, Faksevej 8,
4720 Præsto. Tlf. 5599 3724.
E-mail: lystskovhuset@mail.dk

Næstfmd. Ole E. Hansen, Ved Gadekæ-
ret 2, Skibinge. 4720 Præsto Tlf. 5599 1464

Kasserer Knud Holm Nielsen, Havnevej
12, 4720 Præsto. Tlf. 5599 1895. E-mail:
knuboholm@yahoo.dk

Best.mdl. Gurli Nielsen, Hestehavevej
77, 4720 Præsto. Tlf. 5599 1416

Best.medl. Lise Topp, Adelgade 59,
4720 Præsto Tlf. 5478 1607

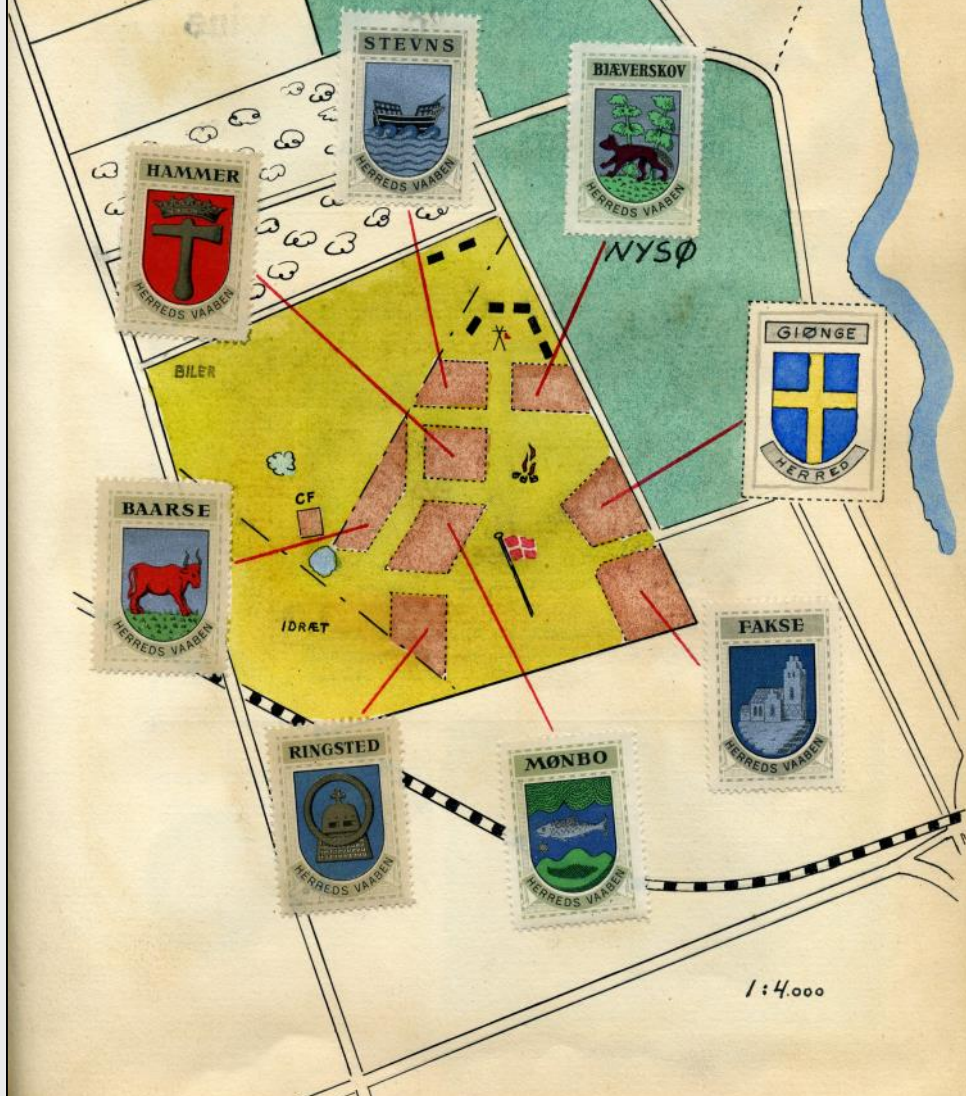
Suppl. Inge Knudsen, Jernbanevej 14
st.tv., 4720 Præsto. Tlf. 5672 5161.
E-mail: wesse@lic-mail.dk

Suppl. Bodil Møller, Juulsvej 33,
4720 Præsto. Tlf. 5599 3555

Medredaktør af ”Præstø Lokalhistorie”:
Hans Chr. Thomsen, Egestræde 3, Ski-
binge. 4720 Præsto Tlf.: 5599 1494.
E-mail: hctka@mail.dk

Gjølgejren ved Præsto 1953

1:4.000